

Il succurs d'enviern è pli necessari che mai

«Atgnamain na vi jau betg lamentar...»

DA LILLY SULZBACHER

■ Nus l'entupain darar a mesa via, la povradad. Umans pertutgads dad ella na pendan strusch lur destin al grond zain. Els sa vargugnan da lur situaziun u han daditg pers la speranza en in meglier avegnir. Il succurs d'enviern s'occupa dapi 62 onns dals umans bassegnus en noss pajais. In succurs ch'è oz pli necessari che mai. La tendenza crescha. In exempel or da la vita da mintgadi dal succurs d'enviern: Na, lamentar na veglia ella propi betg, punctuescha Marietta E. Ella saja disada da volver mintga da tschintg pliras gia. Nus entupain Marietta E. tar il succurs d'enviern da Basilea-Citad, nua ch'ella guarda gist cun Maria Ritter tge midadas far vi d'in pèr tocs vestgadira. La Basileisa da bunamain 60 onns derasa ina enorme energia ed iniziativa. Ins na vesa a prima vista ch'ella è grev malsaua: Ella ha gia ina massa operaziuns davos sai, è diabetica, ha reumatissem ed ina flaichezza dals gnirunchels. Pervia d'ina artrosa da la giugadira na po ella betg pli cuntschar sezza sia vestgadira u far midadas. «Dieu saja ludà ch'i dat Maria Ritter e sia stiva da cuser en il succurs d'enviern; ella è nunpajabla», accentuescha Marietta E. Perquai ch'ella sto far ina dieta fitg stricta sut controlla dal medi, è la vestgadira trasora memia largia. Marietta E. na dastga gnanc pensar co che quella vestgadira vesses ora senza l'agid da Maria Ritter. «Savais, in pau loscha sun er jau», surri ella e la finala veglia esser pover betg dir ch'ins na dastgia er vesair or bain.

La stiva da cuser sco lieu d'entupada
 La stiva da cuser da Maria Ritter è insatge sco ina instituziun entaifer il succurs d'enviern. La dunna gentila che derasa ina nunditga ruassaivladad, s'occupa gia dapi 20 onns da la gardaroba da ses protegids dal succurs d'enviern. Ella cuntscha rusnas, mida vestgadira memia gronda, memia pitschna, memia largia u vestgadira ord moda. Ella fa scussals or

Tar il succurs d'enviern chatta Marietta E. adina agid e bler chapientscha.

FOTOS F. SCHWARZENBACH

da vestgadira purtada ora u cusa ensemen in model nov. Ella raquinta d'ina dunna da 90 onns; per ella cusa ella gist in deupiecs. Ella s'ha cumprà ina bella taila bunmartgada da sia renta – vestgadira da la butia na po ella sa lubir – e Maria Ritter fa la producziun. «Prender mesira ed empruvar en la vestgadira è adina er ina buna occasiun per discurre», di Maria Ritter, «cunzunt la glied pli veglia ha savens fitg paucs contacts socials. Tgi ha oz era anc temp da s'occupar da lur plaschairs e quitads? Ed uschia m'allegrel jau adina, sch'insatge na va betg mo a chasa cun in vestgì adattà, mabain era cun in pau plaschair en il cor.»

«Mintgatant gidi da simplamain discurre»

Marietta E. raquinta tut loscha da ses dus figls da 36 e 29 onns ch'ella ha tratg si tut

suletta. «Cun ils daners per il teugnairchasa èsi adina stà dad ir enturn precautamain», sa regorda l'anteriura vendidra, «jau na poss pli ma regurdar d'avair cumprà insatge 'simplamain uschia', senza propi duvrar quai.» Cura che ses dus mattatschs eran anc pitschens, aveva ella surpiglià diversas lavurs da squadra per meglierar sia situaziun finanziaria. Cura ch'ella è vegnida pli malsaua, n'ha ella betg pudì lavurar tant e suenter ha ella stui dar si dal tut la plazza. Dapi lura è Marietta E. «crudada l'emprim en ina rusna finanziaria e suenter en ina morala». Da lez temp haja ella duvrà per l'emprima gia l'agid dal succurs d'enviern. En Dora Ammann haja ella chattà in uman ch'aveva chapientscha per sia situaziun e la sustegniva e la deva forza morala. Ella haja profità da las acziuns da maila e tartuffels dal succurs d'enviern, survegnì ieli da stgaur ed haja laschà cuser enturn mintgatant vestgadira. Ma il pli impurtant sajan stads ils discurs che hajan dà forza.

Engaschi cumplain

Dora Ammann maina dapi il 1987 il succurs d'enviern da Basilea-Citad. Ella s'occupa da 640 cas (quest pled na dauda ella gugent, «Quai tuna uschè birocratic»; ella discorra bler pli gugent da ses protegids). En tut èn quai 360 famiglias e 280 personas che vivan sulettas; quest onn èn vegnids vitiers 162 retschaviders novs, blers ch'il martgà da lavur ha eliminà u personas ch'educheschan sulettas e na pon strusch pajar ils custs da vita cun lur budget magher. «Mintgatant sent jau ina flaivla resignaziun», suspira Dora Ammann, uschiglio ina dunna cuntenta ed energica, «pertge nus avain adina daplì da far, il dumber dals basegnus crescha e crescha...» E lura mussa ella ils blers regals pitschens – lavurs da zambreger, fluras setgentadas, dissegns e surcusidas – ch'ella ha survegnì da ses «protegids» engraziavels. «Blers dad els dovràn mo ina gia noss agid; cun noss sustegn transitori han els pudì salvar lur independenza.» Dora Ammann gida quels che

tschertgan agid cun pled e fatg; ella emprova da gidar era cun sias relaziuns privatas, saja quai per la tschertga da lavur e d'abitaziuns u per l'intermediaziun d'in lieu en la canorta d'uffants. Mintgatant gida ella era en moda fitg nunconvenziunala; per exempel cun emprestar en cas excepziunals daners per il fit-chasa (naturalmain fa ella quai mo cun protegids, dals quals ella sa fida cumplainmain) u ch'ella gida cun dar pitschnas summas da daners – per exempel per in abunament dal tram. Ils daners da Nadal che Dora reparta il december survegn era Marietta E. «Per ch'ella possa ina gia sa lubir insatge per ella, ma probablmain als dovrà ella per cumprà regals da Nadal...»

I fa plaschair da parter il pauc ch'ins ha

Marietta E. retira oz ina renta da l'AI che tanscha gist da sa tegnair sur l'aua. Sco diabetica sto ella resguardar in strict plan da dieta; las ingredienzas èn pli charas, malgrà che Marietta E. guarda da cumprà tant sco pussaivel products d'acziun. Il figl vegl vegn da mezdi a gentar, quai dat ad ella il sentiment da vegnir duvrada ed in pau «luschezza da famiglia». Viadis ed excursiuns n'èn nagin tema – «Jau avess gia dapi passa dus onns da visitar in'amia a Genevra, ma il viadi cun il tren è bler memia char e jau ma vargugnan dad adina ma laschar envidar» –; perquai ha Marietta E. adina plaschair da visitar. Per exempel da ses figl adoptiv tira da 23 onns.

Agid avant che crudar en l'isolaziun

Marietta E. sa dosta vehementamain da betg crudar en l'isolaziun; in destin che tutga blers umans en misergias finanzialas. Savens sa retiran els da lur vischins ed amis perquai ch'els sa turpegian. Els ston renunziar a la gronda part dals passatemp sco ir a kino, teater u a concert, ed uschia crodan els spert en l'isolaziun. E savens dovrà mo pauc per gidar quels umans. Il succurs d'enviern gida. E Marietta E. è engraziavla d'avair – grazia a «ses succurs d'enviern» – mintgatant in quità pli pauc u, sche tut crescha puspè sur il chau ora ad ella, da simplamain pudair telefonar a Dora Ammann.

Maria Ritter prenda mesira a Marietta E. en sia stiva da cuser.

Il succurs d'enviern: 62 onns agid en Svizra per umans en misergia

Personalitads conuscentas han fundà il 1936 il «Succurs d'enviern svizzer per dischoccupads» durant in temp da gronda dischoccupaziun e da nauschas perspectivas per l'avegnir. La finamira da l'instituziun era da s'occupar dals umans en misergia e da lur famiglias e d'als gidar a passentar meglier il temp d'enviern.

Oz vul il succurs d'enviern gidar umans cun pussaivladads finanzialas fitg restrenschidas a surmuntar situaziuns difficilas. Sias prestaziuns èn:

- dar contribuziuns finanzialas e surpigliar ina unica gia quints urgents
- bons da cumpra
- prestaziuns materialas sco vestgadira, letgs etc.
- cussegliar ils umans che tschertgan agid
- sustegnair projects che eviteschan situaziuns da misergia u gidar a schliar quellus situaziuns; canortas d'uffants, maisas da gentar, chasas da dunnas, gruppas da contact per dischoccupads etc.

– furniziun da Birlen a pretsch reduci.
 Il 1997 han las prestaziuns d'agid muntà a 2,6 miu. francs; 10 200 umans che duvravan agid han uschia pudì profitar d'in sustegn material dal succurs d'enviern.

Il succurs d'enviern è in'ovra d'agid reconuschida dal Zewo. Ulteriuras infurmaziuns survegnis Vus da: Winterhilfe Schweiz, Clausiusstrasse 45, 8006 Turig, tel. 01 269 40 50, fax 01 269 40 55.

Conto da donaziuns: CP 80-8955-1.